

Kirsal Çevre Bülteni

KIRSAL ÇEVRE VE ORMANCILIK SORUNLARI ARAŞTIRMA DERNEĞİ • ŞUBAT 2002

HAY BAŞINIZA "BOZUK" ORMANLAR KADAR...

Deyimin bundan sonrası da biliniyor kuşkusuz. "Bozuk" saydıkları orman alanlarını zeytinciliğe tahsis etme çabası içindekiler ve de bu çabalar karşısında sessiz kalabilenler için söylenebilecek en hafif deyim bu olsa gerek. Konuyu bilmeyenler ve böylesine bir söylem karşısında da; "- *Yine ne oluyor?*" sorusunu soranlar olabilir. Öyleyse açalım: Orman bakanlığı geçtiğimiz yılın sonlarında, önce Ege Zeytin ve Zeytinyağı İhracatçıları Birliği ve sonra da TARIŞ ile bağtlanmalar yaparak "bozuk" saydığı orman alanlarının zeytinciliğe ayrılması uygulamasına başladı.

Anayasanın 169. Maddesine açıkça aykırı olan bu uygulama, bir yandan yaşamsal önemde ekolojik sorunlara ve bir yandan da kamusal varlıkların ve dolayısıyla da kamusal yararların, dolaylı yollardan özelleştirilmesine yol açabilecek. Çünkü, bilindiği gibi, zeytinlikler ile ormanlar, aynı nitelikte ve dolayısıyla da aynı işlevleri görebilen ekosistemler değildir. Sözelimi, barındırdıkları yabancı bitkiler ve hayvanlar yönünden zeytinlikler ile orman ekosistemlerinin birbirleri ile benzer hiçbir yanları yoktur. Toprak erozyonunu önleme; toprak-su denge-

sini koruma düzeyleri bile birbirinden farklıdır. Tüm bunlar bir yana, zeytinlikler ile orman ekosistemlerinin sağladığı yararların nitelikleri tümüyle farklıdır.

Öte yandan zeytinlikler yalnızca sahiplerine bir ekonomik yarar sağlayabilirken, "bozuk" yapılı da olsalar orman ekosistemlerinin yararları her yönüyle kamusaldır. Kaldı ki, "bozuk" sayılan ormanların zeytinciliğe tahsis edilmesi uygulaması çok daha önceleri de yapıldı. Anımsanacağı gibi henüz 1929 yılında iken çıkarılan 1528 sayılı **Yabancı Ağaçların Aşılattırılması Hakkında Kanun**, bu amaçla yapılan düzenlemelerden yalnızca birisidir. Bu yasayla ormanların içindeki yabancı zeytin ağaçlarının Valiliklerin kararıyla aşılattırılması olanaklı kılınmış; bu doğrultudaki uygulamalar sonraki yıllarda, sırasıyla; 1939 yılında çıkarılan 3573 sayılı **Zeytinciliğin İslahı ve Yabancıların Aşılattırılması Hakkında Kanun**; 1940 yılında çıkarılan **Zeytinciliğin İslahı ve Yabancı Zeytinliklerin Aşılattırılmasına Dair Nizamname** ile 1949 yılında yürürlüğe konulan **Devlet Ormanları İçinde Bulunup da İmar Edilecek Yabancı Zeytin Sahalarının Tespit ve Tefrikine Da-**

ir Talimatname başta olmak üzere çeşitli düzenlemelerle 1960 yılına değin sürdürülmüştür. Bu düzenlemelere dayanılarak Güney Marmara, Ege ve Akdeniz Bölgelerinde zeytinliğe dönüştürülen onbinlerce dönüm "bozuk" orman alanı, şimdilerde yazlık ve/veya kışlık ikinci ve hatta kimileri de üçüncü konut arsalarına dönüştürüldü.

Böyle iken, Ege ve Akdeniz Bölgelerindeki "bozuk" sayılan orman alanlarını, deyiş yerindeyse yeni bir talana açmaya kalkışanlar için başka ne denebilir ki: "- *Hay başınıza, bozuk ormanlar kadar taş düşün!*" Yalnızca, bu çabaya girenler için mi; kuşkusuz hayır: Bu çabalar karşısında sessiz kalanlara; dahası, alkış tutanlara ne demeli peki; sözelimi; "- *Yazıklar olsun Size!*" denebilir mi?

BAHAR DÖNEMİ "ÇARŞAMBA SÖYLEŞİLERİ" BAŞLIYOR

Geçtiğimiz yıl başlattığımız "Çarşamba Söyleşileri"nin bahar dönemi etkinlikleri, düşünadamlarımızdan **Ahmet İNAM**'ın söyleşiyle, **6 Mart'ta** başlıyor. Haziran başına değin her Çarşamba günü, saat 19.00 -20.00 arasında, Derneğimizin Hıfzı Veldet **VELİDEDEOĞLU** İşliği'nde gerçekleştirilen etkinlikler kapsamında, bu dönem belgesel film gösterilerine de yer verildi.

"ORMAN KÖYÜ KALKINDIRMA KOOPERATİFİ YÖNETİCİ VE ÜYELERİNİN
ORMAN EKOSİSTEMLERİNDEKİ BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİĞİ YERİNDE
KORUMA EĞİTİMİ PROJESİ"

ÇALIŞMALARI YÜRÜTÜLÜYOR...

Derneğimizin Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) Küresel Çevre Fonu (GEF) Küçük Destek Programı (SGP) tarafından da desteklenen "Orman Köyü Kalkındırma Kooperatifi Yöneticisi ve Üyelerinin Orman Ekosistemlerindeki Biyolojik Çeşitliliği Yerinde Koruma Eğitimi Projesi" kapsamında öngörülen çalışmalar

hızlandırıldı. Çalışmalar kapsamında ilk olarak geçtiğimiz yılın Kasım ayında Kastamonu'da bir eğitim çalışması yapıldı. Anımsanacağı gibi Proje, Orman Bakanlığı ve Orman Genel Müdürlüğü ile kapsama alınan Kastamonu, Giresun, Zonguldak, Artvin ve Sinop Orman Bölge Müdürlüklerinin desteği, Türkiye Ormanlık Koopera-

tifleri Merkez Birliği (ORKOOP) ve bağlı birliklerle işbirliği yapılarak yürütülüyor. Proje kapsamında 6 eğitim kitapçığı ve konu ile ilgili 2 poster hazırlandı. Uygulamalı olarak yürütülen çalışmaların ilk aşaması Mayıs 2002'de sonuçlandırılacak.

"KIRSAL ÇEVRE YILLIĞI 2001" DE YAYIMLANDI

Düzenli yayınlarımızdan **Kırsal Çevre Yılı**ğının ikinci sayısı da yayımlandı. Anımsanacağı gibi yılın ilk sayısı geçtiğimiz yıl yayımlanmıştı. Gerek biçim ve gerekse içerik yönünden yine gönülümüzce hazırlayamadığımız **Kırsal Çevre Yılı**ğı 2001'de;

- *Türkiye'de Floristik Botanikte Son Gelişmeler*
- *Kırsal Kalkınma-Kırsal Turizm İlişkisi ve Avrupa'dan İki Örnek...*
- *Kızıldağ Milli Parkı Sınırları İçerisindeki Köylerin Sosyo-Ekonomik Yapısı*
- *Kırsal Kalkınma İçin Enerji*

- *Baldı Koruyucu Rüzgar Şeritleri*
- *"Verimli" Kalkınmanın Çevresel maliyeti*
- *Ormanlık Mesleğiyle İlişkili Profesyonel Etik Anahatları*
- *Ormanlık veya Dernekçilik yahut Dergicilik Tarihinden ya da Hepsini Birde...*
- *Tatlısu Ekosisteminde Teknik, Ekonomik ve Ekolojik Bir Zararlı: Zebra Mıdye*

başlıklı yazılara yer verildi. Yıllık, ilgili kişi ve kuruluşlara yine ücretsiz olarak gönderilecek.

Y O R U M

NASIL DA UYARMIŞTIK; ÇOK YAZIK...

Anımsayacaksınız; geçtiğimiz yıl Antalya yakınlarındaki Düzlerçamı'nda "offroad" arabalarla rali düzenlediler. "- *Yapmayın!*" dedik; "- *Alandaki yabancılaşma, özellikle de yöredeki özenle yetiştirilen ve korunan geyiklere zarar vereceksiniz!*" Orman Bakanlığı'na telgraflar çektik; basın açıklamaları yaptık öteki benzer amaçlı kuruluşlarla birlikte. Dinlemediler. Sonunda olanlar oldu ve alanda yaşayan geyikler ölü doğumlar yaptı ve söylentilere göre kimileri de öldü. Şimdi, suçu birbirlerinin üzerine atıyorlar ve de hiç utanmıyorlar: Peki, kim izin verdik bu raliye; biz mi?

Suç duyurusunda bulunuyoruz: Duyuyor musunuz ey millet; ilgili Sayın Saveciler;

"- *Düzlerçamı'nda taammüden bir geyik cinayeti işlendi. Geyiklerin ölümünden birinci derece bu raliye izin veren Orman Bakanlığı;*

ikinci derece de tüm uyarılara karşın üç kuruluşluk çıkarları için bu raliye düzenleyenler;

üçüncü derecede de bencilce keyifleri nedeniyle bu raliye katılanlar sorumludur!"

KIRSAL ÇEVRE

ERTAN'LARDAN MEKTUP VAR

Şahika ve Asaf ERTAN, Derneğimizin de üyesi iki gezgin; iki doğa ve çevre dostu; iki gönül insanı... Varlıklarını yoklarını başkalarıyla paylaşma derdindeki bu iki dostumuz, Anadolu'yu köşe bucak dolaırken yaptıkları gözlemleri de bize sunuyorlar. Ne diyelim; sağolsunlar.

Kasım ayında sonbaharı yaşayan Anadolu... Kırmızıdan sarıya her ton sıcak renk... Yer yer kurşuni, yer yer bej tonlarda toprak ve yollar, yollar... Van'dan Cizre'ye, oradan Bahçesaray'a derken Demre'ye kadar uzanan seyyahlık. Neler neler gördü bu gözler; kimileri masalsi anılar gibi hatırlanacak yeri geldikçe, kimileri ise oralardan hatırlatacak kendini. Ama kimi gözlemlerimizi Kırsal Çevre Bülteni-mizin okuyucularıyla da paylaşmak; "- Bazı yaralara belki parmak basan çıkar." diye sizlere de taşımak istedik. Gelişi güzel notlarınıza bir göz atın, ne olur:

☒ **BITLİS...** Yamaçlara kurulmuş, eski görkemli taş yapılarıyla çok ilginç bir kentimiz. Üstelik tam ortasından koskoca Bitlis Deresi geçiyor. "- İyi ya işte, çöpleri buraya boşaltmalı, değil mi?" Yerel idareciler de böyle düşünmüş besbelli. Bitlis'in çöpü Siirt'e kadar taşıyor derenin yardımıyla. Çalılara takılı kalmış naylon torbalar, yol boyu nefis(!) bir manzara oluşturuyor. Ara ara halı yıkayan hanımlara da rastlaşıyoruz yazın...

☒ Çöpler bir konu, molozlarsa başka bir konu. Artık, güzelim kırlarda eksik olmayan bir görüntü bu molozlar. Peki, inşaat artıkları için de bir yer tahsis edilemez mi? Ama tabii şehirlerin ulaşımı mümkün olmayacak uzaklıktaki yerlerinde değil. Pamukkale'de bile her yer moloz yığınlarıyla dolu. Bu da bir başka turizm anlayışı işte!

☒ Henüz moloz haline gelmese de terkedilmişlikleriyle pek mahzunlaşmış ne çok bina var ülkemizde... Şu eski, Cumhuriyet devri okullarını ele alalım sözcüğü... Ya da kimi demiryolu istasyon binalarını... Mimari açıdan olgun

bir biçimi yansıtır hepsi, ama, zengin ülkenin (!) hali de bir başka oluyor; molozu da çok moloz adayı binası da.

☒ Cizre'ye doğru yol alırken yapılan açıklamalara bir türlü inanamadım. (yok yok inanmak istemedim). Tanrım, o ne çok tamamlanmamış tavukhane ya da ahır binası... Hepsi de duvarları çıkmış ama çatıları kapanmamış. İnanmak istemesem de, bu yüzden bir sürü kişiye tekrar tekrar sorsam da yanıtlar aynı. Kredi olarak dağlara taşlara saçılmış bizim vergilerimiz, IMF borçlarımız.

☒ Seracılık inanılmaz değişimler yaratmış Güney ellerinde. Örneğin Demre'yi alalım ele... Bir sera okyanusu adeta. Ne güzel. Ama ya seralar bozulduğunda ortaya çıkan onca naylonu ne demeli. Oralarda molozların yerini naylon parçalarından yığınlar, ipler, demir borular almış. Seracılık bölgeleri için de farklı bir atık yönetimi planı oluşturmak gerek. (Bu yazı Derneğe gönderilene dek o bölgeler hep sel felâketiyle karşılaştı. Tabii nehir yatağına konuşlanan tüm seralar

şimdi bu büyük yanlışın kurbanı.)

☒ Otoyollar dışında haritayla dolaşan gezginler kolay kolay buldukları yerin neresi olduğunu birine sormadan anlayamıyor. Çünkü köylerin, çoğunlukla isim levhası yok. Ne olur muhtarlar, bir himmet edip basit bir tenekeye olsun köylerinin isimlerini yazıp giriş ve çıkışta bir yerlere iliktirseler?

☒ Aslantaş Milli Parkı nefis bir yer. Ama o nefasete nefaset katan bir şey daha var; Erhan Türkmenoğlu ve ailesinin zeytin ya da sandal ağacından yaptığı güzelim tahta objeler. İnsan "- Hepsini alsam, bilmeyenlere dağıtsam!..." diyor.

☒ Sumağın ne kadar güzel bir süs bitkisi olabileceğini biz Hizan-Bahçesaray yolunda farkettilik. Gri yamaçlarda öyle parlıyordu ki al al... Sonra; sararmış cevizler, pembeye bürünmüş yabancı kavaklar... Sonbaharda ne yapın edin yolunuzu, yolu "- Bu da yol mu?" dedirten Pervari-Bahçesaray-Şirvan taraflarına da düşürün. Geçerken oralardan bir de bize selâm gönderin. Olura hasretizdir..

YENİ BİR DERNEK:

SÜRDÜRÜLEBİLİR KIRSAL ve KENTSEL KALKINMA DERNEĞİ

Amaçları arasında; "Kırsal ve kentsel kalkınmayla ilgili temel sorun ve potansiyelleri ortaya koymak; potansiyelleri ve engelleri 'sürdürülebilir kalkınma' amaçları doğrultusunda yeniden tanımlayabilmek için katılımcı alan araştırmaları planlamak, gerçekleştirmek ve bu alandaki girişimleri desteklemek..." de bulunan Sürdürülebilir Kırsal ve Kentsel Kalkınma Derneği (SÜRKALDER) kuruldu ve hemen de çalışmalarına başladı. Çalışmalarını, Ankara'da, "Mesnevi Sokak No 3/3, 06690 Çankaya-ANKARA" adresinde yöneten Derneğe, "0/312/438 20 98" numaralı telefonla ve/veya surkalder@hotmail.com e-posta adresinden ulaşılabilir.

"GENETİK KAYNAKLAR, GELENEKSEL BİLGİ VE FOLKLOR KOMİTESİ" TOPLANTISI YAPILDI

Birincisi 30 Nisan - 03 Mayıs 2001 tarihlerinde yapılmış olan Dünya Fikri Mülkiyet Teşkilatı (WIPO) "Genetik Kaynaklar, Geleneksel Bilgi ve Folklor Komitesi" toplantısının ikincisi 10-14 Aralık 2001'de Cenevre'de gerçekleşti.

Yönetim Kurulu üyemiz **Banu AVCI-OĞLU**'nun da katıldığı toplantıda, genetik çeşitlilik; geleneksel ilaçlar, tanıma ve iyileştirme yöntemleri; ekoloji ve geleneksel tarım, el sanatları ve folklor gibi öğeleri içeren geleneksel bilginin, başta patent olmak üzere fikri mülkiyet haklarında kullanılmasının getirdiği sorunlar ele alındı. Türkiye'nin de zengin bir biyolojik ve kültürel çeşitliliğe sahip olduğu ve bu kaynaklarının yurtdışına çıkarılmasında yeterince denetim sağlanmadığı düşünüldüğünde, ulusal düzenlemelerin ve uygulamaların gözden geçirilmesi gerektiği ortaya çıkmaktadır.

çalışmaları yapıyor. 2003-2023 dönemini kapsayacak biçimde hazırlandığı belirtilen UOP çalışmaları, bu kez 24-26 Aralık 2001 günlerinde, Ankara'da gerçekleştirilen tartışmalı toplantıyla bir kez daha gündeme geldi. Derneğimizden Yönetim Kurulu Üyemiz **Mustafa ÖNCER**'in de katıldığı toplantıda "sekiz konu başlığı altında toplanan ve ülkemiz ormancılığının temel sorunları ile bunlar için ortaya konulan çözüm önerilerinin yer aldığı" yazanak katılımcıların eleştirisine açıldı.

ORMAN BAKANLIĞI'NI

"YENİDEN YAPILANDIRMA" ÇALIŞMALARI BAŞLATILDI

Kamu kurum ve kuruluşlarının 2003 yılı sonuna değin yeniden yapılandırılmasına yönelik çalışmalar kapsamında Orman Bakanlığı da ele alındı ve "Yeniden Yapılandırma ve Norm Kadro Tespiti" çalışması başlatıldı. TMMOB Orman Mühendisleri Odası ise TO-DAİE tarafından yürütülen çalışmaları

rın doğru bir temelde yürütülebilmesine katkıda bulunmak amacıyla 3-4 Ocak 2002 tarihlerinde, Ankara'da, geniş katılımlı bir tartışmalı toplantı düzenledi. Toplantıya Derneğimizden Yönetim Kurulu Üyemiz **Mustafa ÖNCER** de katıldı.

İĞDIR'IN ARALIK İLÇESİNDEKİ RÜZGAR EROZYONU SORUNU ELE ALINIYOR

Çevre Bakanlığı, kısaca "Birleşmiş Milletler Çölleşme ile Mücadele Sözleşmesi" adıyla anılan uluslararası belgenin gerekleri doğrultusunda yapılacak çalışmalar kapsamında Iğdır'ın Aralık İlçesindeki rüzgar erozyonu sorununu ele aldı. Bu amaçla, 8 Ocak 2002 tarihinde Ankara'da, aralarında Derneğimizin de bulunduğu ilgili kurum ve kuruluş temsilcilerinin katılımıyla bir toplantı düzenledi. Derneğimizden Yönetim Kurulu üyemiz **Hakan BEZİRCİ**'nin de katıldığı toplantıda söz konusu sorunun çözümlemesi için gerekli çalışmaların neler olabileceği ve kimler tarafından, nasıl yürütüleceği sorularına yanıt arandı.

"ULUSAL ORMANCILIK PROGRAMI" HAZIRLIK ÇALIŞMALARI SÜRÜYOR

Anımsanacağı gibi, Orman Bakanlığı, FAO'nun da desteğiyle "Ulusal Ormancılık Programı" (UOP) hazırlama

ÜYEMİZ Dr. Hayati GÜRTAN'ı YİTİRDİK

Derneğimiz üyesi Dr. Hayati GÜRTAN'ı yitirdik. Saygılarımızla anıyor; yakınlarına ve üyelerimize başsağlığı diliyoruz.

KIRSAL ÇEVRE

KIRSAL ÇEVRE ve ORMANCILIK SORUNLARI ARAŞTIRMA DERNEĞİ

Adına Sahibi ve Sorumlu Yazışmaları Müdürü: **Sema ÖNAL**

Teknik Sorumlu: **Yasemin Tülay TOKTA**

ÜÇ AYDA BİR YAYINLANIR

İletişim Adresi: PK: 210, 06693 Kavaklıdere-ANKARA

Telefon/Faks: 0/312/425 94 14 e-posta: raref_kircev@hotmail.com